

Standpunt Vermarkting van het hoger onderwijs (19 februari 2014)

VVS wil:

- dat privéfinanciering aan de volgende drie voorwaarden voldoet: de basisfinanciering mag niet in het gedrang komen, de kwaliteit van het gefinancierde mag er niet onder lijden en de onafhankelijkheid van het onderwijs en onderzoek moet behouden blijven.
- geen vertegenwoordigers van organisaties met louter commerciële doeleinden in de raden van bestuur van de instellingen.
- de mogelijkheid om externen met een raadgevende functie in een adviesraad te laten zetelen behouden.
- de vermarkting van het onderwijs aan de universiteiten een halt toeroepen.
- de hogescholen aanmoedigen rekening te houden met de snelle evolutie van de arbeidsmarkt.
- dat er geen opleidingsaanbod verdwijnt door de afschaffing van afstudeerrichtingen en opleidingen.
- een verdere uitbreiding van de samenwerking met de privésector in het aanbieden van stageplaatsen.
- garanties dat instellingen niet samenwerken met bedrijven die stageplaatsen tegen een vergoeding aanbieden.
- de optimalisering van de praktische kant van stages.
- het aanbieden van stageplaatsen binnen de instelling.

INHOUD

1.	Private investeringen in de hoger onderwijsinstellingen.....	1
2.	Private actoren binnen de raad van bestuur van de hoger onderwijsinstellingen	2
3.	Arbeidsmarktgerichtheid van het hoger onderwijs	2
4.	Werkplekieren	3

1. PRIVATE INVESTERINGEN IN DE HOGER ONDERWIJSINSTELLINGEN

Onderwijs moet toegankelijk en breed maatschappelijk relevant blijven, het mag niet in een positie geduwd worden waarin het de privésector moet dienen. Instellingen kunnen echter wel voordeel halen uit de expertise die de private sector biedt. Daarom stelt VVS **drie voorwaarden aan privéfinanciering: de basisfinanciering moet gegarandeerd blijven,**

de kwaliteit van het gefinancierde mag er niet onder lijden en de onafhankelijkheid van de instelling moet bewaard blijven.

Ten eerste moeten de **investeringen supplementair** zijn en enkel gebruikt worden om extra mogelijkheden aan de studenten te kunnen aanbieden. Het gevaar bestaat dat op termijn de basisfinanciering van de instellingen vermindert als de privé-inbreng voldoende blijkt te zijn om de basis van hoger onderwijs te voorzien.

Ten tweede is die soort financiering voor VVS enkel interessant als de kwaliteit van het gefinancierde er niet onder lijdt. Sociale voorzieningen moeten bijvoorbeeld minstens even goed en toegankelijk (qua prijs) blijven. Het is niet toelaatbaar dat onder het mom van private financiering sociale voorzieningen duurder en minder kwaliteitsvol zijn. **Kwaliteitsgarantie** is dus essentieel bij een private financiering.

Ten derde moet de **onafhankelijkheid** van de instelling steeds behouden blijven. De instelling moet nog steeds objectief onderwijs kunnen leveren en heeft medezeggenschap in de projecten die gerealiseerd worden met privésteun. Die objectiviteit en onafhankelijkheid moeten bewaakt worden, zowel bij onderwijs als onderzoek.

Als aan die voorwaarden is voldaan, ziet VVS wel **een meerwaarde** in de samenwerking met de privésector. Sommige projecten bieden mogelijkheden voor studenten, zoals stage- en onderzoeksmogelijkheden. Aan sommige instellingen wordt nu al succesvol samengewerkt met bedrijven om deze extra's te voorzien.

2. PRIVATE ACTOREN BINNEN DE RAAD VAN BESTUUR VAN DE HOGER ONDERWIJSINSTELLINGEN

VVS vindt dat heel wat stakeholders een stem mogen hebben in de raad van bestuur. Dit kan een meerwaarde zijn voor hoger onderwijsinstellingen. Maar er moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden. De raad van bestuur moet onder andere bestaan uit studenten en personeelsleden uit verschillende geledingen. Ook vertegenwoordigers van openbare instanties, sociaaleconomische en culturele milieus kunnen zetelen in de raad van bestuur. **Vertegenwoordigers van organisaties met een louter commerciële doelstelling zijn hier niet welkom.**

VVS vindt dat zowel alumni als de privésector een **waardevolle bijdrage** kunnen leveren in adviesorganen, zeker in richtingen die heel duidelijk gericht zijn op de arbeidsmarkt. Instellingen zouden dus de vrijheid moeten kunnen behouden om externen met **een raadgevende functie in een adviesraad** te laten zetelen.

3. ARBEIDSMARKTGERICHTHEID VAN HET HOGER ONDERWIJS

In deze discussie wil VVS eerst en vooral een onderscheid maken tussen universiteiten en hogescholen. Wat **universiteiten** betreft, zal er altijd wat **afstemming** zijn **op de arbeidsmarkt** maar dit **mag nooit de bovenhand halen**. Onderwijs is er enerzijds voor persoonlijke verrijking en anderzijds biedt het een maatschappelijke meerwaarde. Arbeidsmarktgerichtheid is een voorbeeld van een maatschappelijke meerwaarde, maar is geen noodzakelijke voorwaarde voor die meerwaarde. Toestanden zoals in Zweden, waar men een opleiding filosofie niet meer zou financieren omdat ze economisch gezien niet rendabel zou zijn, kunnen we als studenten in geen geval accepteren. In tijden waarin competenties belangrijker aan het worden zijn dan diploma's lijkt het achterhaald opleidingen te gaan afrekenen op een onduidelijke uitstroom naar specifieke jobs.

Universiteiten moeten uiteraard soms wel de arbeidsmarkt in het achterhoofd houden. In de opleiding burgerlijk ingenieur was het bijvoorbeeld een verantwoorde keuze opleidingsonderdelen over mijnbouw uit het curriculum te schrappen, aangezien de Belgische arbeidsmarkt hier geen nood meer aan heeft. Situaties waarin de visitatiecommissies aan de opleidingen filosofie en geschiedenis vragen om te werken aan de toeleiding van studenten naar de arbeidsmarkt, zijn maar één voorbeeld van de **toenemende druk om arbeidsmarktgericht te werken**. VVS wil die toenemende druk **een halt toeroepen**.

De hogescholen aan de andere kant hebben veel **meer baat bij een afstemming op de arbeidsmarkt**. Aangezien de grootste uitstroom van deze instellingen er nu, na de integratie, een is naar een specifiek deel van de arbeidsmarkt, kan en mag dat deel van die markt niet genegeerd worden. Er moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de **arbeidsmarkt snel evolueert**. Waar vandaag veel nood aan kan zijn, is binnen twintig jaar misschien overbodig geworden en omgekeerd. Wanneer men het onderwijs dus afstemt op de arbeidsmarkt, moet altijd op lange termijn gedacht worden. Ook **met het verminderen van het aantal afstudeerrichtingen moet men voorzichtig omspringen**. Uiteindelijk hebben al die afstudeerrichtingen een brede, gemeenschappelijke basis waarop men altijd kan terugvallen in de zoektocht naar werk. Die specialisaties geven de afgestudeerden net dat streepje voor bij hun eerste sollicitaties.

VVS vindt dus dat de arbeidsmarktgerichtheid van de opleidingen enkel in de hogescholen een meerwaarde biedt. Daar moet echter goed nagedacht worden over de invulling van het begrip 'arbeidsmarkt'. Wat betreft de universiteiten, pleit VVS tegen een verdere vermarkting van het onderwijs. Het is soms nuttig om de arbeidsmarkt in het achterhoofd te houden, maar de groeiende druk om opleidingen alsmaar meer af te stemmen op specifieke jobs kunnen we niet aanvaarden. De universiteiten moeten in de eerste plaats academici vormen, die dankzij die competenties sowieso breed inzetbaar zullen zijn op de arbeidsmarkt.

4. WERKPLEKLEREN

In **het uitbreiden van werkplekieren** ziet VVS een grote rol weggelegd voor de privésector. VVS vroeg in haar congresstekst van 2012 om het werkplekieren in de praktijkgeoriënteerde opleidingen te optimaliseren. Hiervoor moeten samenwerkingsprojecten tussen hoger onderwijsinstellingen en het werkveld nog meer gestimuleerd worden door de overheid. VVS

ondersteunt de eerste stappen die in deze richting al zijn gezet en hoopt dat dit nog verder uitgewerkt wordt, voor alle richtingen.¹

Op Europees niveau zien we echter bepaalde wanpraktijken in die samenwerkingen, die we op Vlaams niveau willen vermijden. **Zo vragen bedrijven soms geld aan studenten om stage te mogen lopen binnen hun bedrijf.** Ook op Vlaams niveau gaan er stemmen op om dit te doen. **VVS pleit hier uiteraard tegen en vraagt de instellingen geen samenwerking aan te gaan met bedrijven die dit vragen van de studenten.** Bovendien kan de uitbreiding van het aantal stageplaatsen in samenwerking met de instellingen deze tendens tegengaan. Uiteindelijk stromen veel studenten na hun stage door naar een eerste job binnen deze bedrijven, dus er staat zeker iets tegenover de moeite die bedrijven investeren in de studenten. Bij het organiseren van stages moet er steeds uitgegaan worden van het nut voor de opleiding. Stagiairs mogen niet louter ingezet worden als extra werkkraft.

Ook de praktische kant van het werkplekleren moet geoptimaliseerd worden. De **administratieve rompslomp** om een **vrije stage** aan te vragen, ontmoedigt bijvoorbeeld veel studenten. Die procedure moet vergemakkelijkt worden zodat studenten die geen stage kunnen lopen binnen hun curriculum, hier ook makkelijk toegang toe krijgen. Ten tweede moeten ook **de kosten van stages** bekeken worden. Studenten die naar de andere kant van Vlaanderen moeten reizen voor hun stage, komen er veel duurder vanaf dan hun medestudenten die in hun eigen stad stage lopen. Daar komt nog eens bij dat sommige stages zo vroeg beginnen of zo laat eindigen dat studenten ook nog eens overnachtingen in de buurt van hun stageplaats moeten bekostigen. Soms moet ook specifiek materiaal aangeschaft worden voor bepaalde stages. VVS stelt zich hierdoor vragen bij de democratisering van het hoger onderwijs. Naast de kost van verre stages, moet ervoor gezorgd worden dat **voldoende begeleiding en de kwaliteit van de stages** gegarandeerd blijft. De instellingen moeten een extra inspanning doen om dit ook **bij verre stageplaatsen te verzekeren.**

Ook de instellingen alleen kunnen een rol spelen in het uitbreiden van het werkplekleren. Studenten kunnen ook binnen de instelling belangrijke competenties opdoen die van pas kunnen komen op de arbeidsmarkt. Die competenties zullen dan eerder onderzoeksgericht zijn. Bovendien kunnen studenten die een carrière in het onderzoek overwegen op deze manier al kennis maken met hun toekomstig werkveld.²

¹ Werknota inzetbaarheid afgestudeerden, 14 maart 2013

² Werknota inzetbaarheid afgestudeerden, 14 maart 2013